

KS. ANDRZEJ F. DZIUBA, *Informator 1995. Kościół katolicki w Polsce*, Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej, Warszawa 1995, s. 268.

Kościół obok elementów niewidzialnych, duchowych ma także swe bogate i dostrzegalne wymiary zewnętrzne. Są to m.in. konkretne struktury i ludzie nimi kierujący czy będący za nie odpowiedzialnymi. To szerokie widzialne bogactwo czasem jest wręcz trudne do opisanego, objęcia, wyrażenia i usystematyzowania. Kościół jako otwarty na świat jest miejscem licznych kontaktów i relacji czy odniesień. Można zatem, w pewnym sensie, opisać lud Boży w jego ziemskich wymiarach.

Profesor KUL ks. Andrzej F. Dziuba przedstawia kolejny zbiór informacji o Kościele katolickim w Polsce. Nawiązuje w pewnych elementach do poprzednich *Informatorów*, ale jest to po prostu zwyczajna konieczność i rzetelność Autora. Kościół bowiem w wielu elementach pozostaje niezmienny, choć jednocześnie wewnątrz i zewnątrz się rozwija i przechodzi ewolucję. Trudno zatem pominąć tu wiele czynników, które są typowym wyrazem struktury Kościoła. Zatem widać trwałość i ludzką zmienność, m.in. w postaci nowych nazwisk, miejsc czy adresów.

Prezentowany *Informator* - jak podaje Autor we wstępie - „stara się usystematyzować i uporządkować to bogactwo Kościoła w Polsce. (...)W informacjach o Kurii Rzymskiej, Episkopatach Europy oraz instytucjach centralnych i terenowych Kościoła w Polsce podane są ich nazwy, pełne adresy oraz nazwiska osób pełniących funkcje kierownicze” (s. 5). Zatem plan bogatej i wszechstronnej treści.

Całość opracowania podzielona została na trzydzieści jeden zespołów informacyjnych, opatrzone tytułami, które naprowadzają już na ich zawartość. Pierwsze są odniesione do Kościoła powszechnego i episkopatów europejskich. Autor zatem podaje najpierw informacje o organach centralnych Stolicy Apostolskiej, Synodzie Biskupów, Konferencjach Episkopatów Eu-

ropy i ich zgromadzeniach ogólnoeuropejskich. Przedstawicielstwa dyplomatyczne wskazują, iż nadal Rzeczpospolita Polska, po śmierci prof. Henryka Kupiszewskiego, nie ma swego reprezentanta w randze ambasadora. To symptomatyczny fakt, który dowodzi o specyfice dokonujących się w Polsce przemian i przewartościowań po roku 1989.

Po Prezydium i Radzie Głównej ks. Dziuba podaje szczegółowy i w pełni aktualny wykaz hierarchii Kościoła katolickiego w Polsce. Jest to wręcz kluczowa część *Informatora*. Swoistym uzupełnieniem jest ukazanie przynależności diecezji do prowincji kościelnych, Opus Dei oraz główne centralne instytucje, tj. Sekretariat Prymasa Polski, Sekretariat Episkopatu Polski, Biuro Prasowe i Drugi Polski Synod Plenarny. W tym jakby bloku należy umieścić przewodniczących komisji i podkomisji Episkopatu oraz opublikowany pierwszy raz po wojnie drukiem pełny ich skład personalny. Część ogólną Kościoła w Polsce zamykają duszpasterze krajowi różnych środowisk i wybór kościelnych instytucji ogólnopolskich.

Dwa obszerne bloki to informacje o zakonach i zgromadzeniach zakonnych tak męskich jak i żeńskich w Polsce wraz z wybiórczo podanymi instytucjami świeckimi. To szeroki i bogaty dział widzialnych struktur Kościoła w naszym kraju, czasem może mało widziany i doceniany.

Następnie podano katolickie uczelnie akademickie i seminaria duchowne tak diecezjalne jak i zakonne. Z kolei zamieszczono wykaz szkół podstawowych i średnich katolickich, lub ubiegających się o taki tytuł, który nadaje biskup diecezji lub wyższy przełożony zakonny.

Ważnym, a zarazem ostatnim, elementem *Informatora* są dane o polskich katolickich instytucjach za granicą oraz misjach i duszpasterstwach polonijnych.

Cennym uzupełnieniem praktycznym jest indeks nazwisk.

Na polskim rynku księgarskim pojawiała się zatem bardzo ważna publikacja, przydatna tak w Kościele jak we wszystkich instytucjach, mających kontakt z Kościołem. Zatem winna ona się znaleźć w każdym biurze parafialnym, kurii czy domu zakonnym, instytucjach świeckich pozostających w relacjach z instytucjami kościelnymi. Do książki tej zapewne sięgać będą przedstawiciele prasy, radia i telewizji. Zatem w biurach winna ona stać wraz z innymi podstawowymi informatorami, których jawi się ciągle coraz więcej.

Zestaw adresów, telefonów, faksów czy teleksów oraz osób odpowiedzialnych lub kierujących ukazuje bogactwo Kościoła w Polsce. Trzeba bowiem pamiętać, iż za tymi być może suchymi danymi kryją się niekiedy wieloosobowe struktury, często aktywne w wielorakich formach posługi nie

tylko religijnej, ale społecznej, naukowej, kulturalnej, charytatywnej czy wychowawczej.

Praca ks. Dziuby jest bardzo przydatną i ważną w całokształcie obrazu Kościoła w Polsce. Dzień jakby dzisiejszy tchnie z tych stron. Mozaika zmieniających się miejscowości i ludzi, ich funkcji i zadań pozwala dostrzec wielofunkcyjność także wychowawczą i nauczającą *Informatora*. Oczywiście, jego pierwszorzędnym celem jest informowanie.

Zamieszczony zestaw konferencji episkopatów europejskich ukazuje ich rozwój w ostatnich latach, kiedy to po czasach komunizmu, zwłaszcza w Europie Środkowej i Wschodniej, powstały normalne struktury tego typu. Natomiast zestaw członków poszczególnych komisji i podkomisji wskazuje, iż w ich składzie jest wielu świeckich, siostr zakonnych czy zakonników. W niektórych przypadkach w tej materii czyniono liczne zarzuty Kościołowi. Widać tu bogactwo dynamiki Kościoła a zarazem i odpowiedzialności za podejmowane dzieła przez cały lud Boży, przez przedstawicieli rekrutujących się z różnych grup, środowisk czy spełniających różne powołania.

Wielorakość duszpasterskiego zaangażowania Kościoła wskazuje, iż otwarty jest on na każdego człowieka i wszystkie grupy zawodowe. Oczywiście, jest tu jeszcze wiele do zrobienia i można dostrzec takie czy inne zastrzeżenia. Zwłaszcza, gdy do głosu dochodzą elementy ludzkie, czasem rodzą się różne pytania czy wątpliwości.

Bogactwo zakonów i zgromadzeń ukazuje mozaikę tradycyjnych wspólnot doskonałości, ale jednocześnie i rodzenie się oraz przychodzenie do Polski nowych. Jest to wielka różnorodność spełnianych charyzmatów i realizowanych dróg rad ewangelicznych. Można dość łatwo zauważyć, iż rozwijają się szczególnie siostry karmelitanki bose, których klasztorów bardzo szybko przybywa. Czy to nie pewien znak czasu? Oczywiście, ważnym uzupełnieniem w tym obrazie są dane statystyczne, ale one nie podpadają pod specyfikę prezentowanego *Informatora*.

Po ostatniej reorganizacji centralnych struktur Kościoła w Polsce można zaobserwować coraz bardziej widoczne symptomy usamodzielniania się poszczególnych nowych diecezji. Rosną nowe seminaria, sądy duchowne, doskonalą się kurie i inne struktury. Tylko nieliczne diecezje korzystają z pomocy diecezji macierzystych poprzez wspólne seminaria czy sądy. Oczywiście, nowe dzieła związane są z mobilizacją ludzką, budzeniem się świadomości poszczególnych Kościołów diecezjalnych, ale i wydatkami finansowymi. Oby seminaria w przyszłości były pełne alumnów!

Nadzieją napawa rozwój szkolnictwa kościelnego. Liczne szkoły katolickie, tak podstawowe jak i średnie, rozwijają się tak w strukturach diecezji, zakonów jak i są tworzone przez różne organizacje katolickie. Jako szkoły prywatne cieszą się dużym uznaniem i widać zapotrzebowanie na nie. Szkoły katolickie to bardzo ważny czynnik obecności Kościoła w edukacji i wychowaniu. To także prawo rodziców do wyboru formacji intelektualnej swoich dzieci.

Wreszcie obraz Kościoła polskiego poza granicami to wielka rzesza kapłanów służących posługą naszym rodakom rozproszonym niemal po całym świecie. Istnieją tu liczne struktury i różnorodna ich płaszczyzna prawna, a więc rektorzy misji czy poszczególne duszpasterskie ośrodki. Także instytucje, zwłaszcza w Rzymie, są godne przypomnienia i wskazania. Oczywiście, trzeba mieć świadomość wielu innych elementów duszpasterskich czy obecności Kościoła poza krajem. To wielka ilość szkół sobotnich, domów opieki, domów kultury, centrów historycznych, prasa, rozgłośnie radiowe itp.

Dobrze się stało, że ks. Andrzej F. Dziuba podejmuje się wysiłku wydawania tego typu publikacji. Są one bardzo potrzebne i niezwykle przydatne. Wydaje się, iż powinni po *Informator* sięgnąć wszyscy zainteresowani, a wówczas przekonują się jak on jest pomocny.

Teresa Janicka